

WE ARE THE CHANGE

KLIMAATPLAN

van de Stad Brussel.

www.klimaat.brussel.be • www.climat.bruxelles.be

VILLE DE BRUXELLES
STAD BRUSSEL
CITY OF BRUSSELS

Verantwoordelijk uitgever:
Khalid Zian, Stadhuis – Grote Markt – 1000 Brussel
Coördinatie en contact: Cel Duurzame ontwikkeling
duurzameontwikkeling@brucity.be
Lay-out: Cel Communicatie
Verschijningsdatum: 28 mei 2018

WELKE RE HE GE IMATE

VOORWOORD

1. PARTICIPATIE

Samen voor het klimaat	10
Een groen participatiebudget	11

2. DUURZAME CONSUMPTIE

Een duurzaam Stadsverbruik	14
Mutualisering van openbare aanbestedingen	15
Handymade in Brussels	16
Laat het feest langer duren	17
Brussel Papers	18

3. ENERGIE

BXLSolar	22
BXLight	23
Groepsaankoop van groene stroom	24

4. MOBILITEIT

Telewerk	28
Een elektronisch loket ten dienste van de planeet	30
Allemaal op de fiets!	32
Een gediversifieerd wagenpark	34
Op de PAVE	36

5. SENSIBILISERING

BXL Eco Data	40
Mijn school Mijn energie	41
Naar een actieve schoolmobiliteit	42
Met vriendelijke groenten	44
Het personeel engageert zich voor het klimaat	46
Mijn auto, die deel ik	47
We are the change	48
BXL Carto	49
Baby Boom	50
Ruimtes voor burgers	51
Sensibilisering van de handelaars	52
Give peas a chance	53

6. DUURZAME VERSTEDELIJING

Het bouwen van Brucity	56
De groene verbindingen	58
Een premie voor het klimaat	59
Levende daken	60
Regenwaterbeheer	61

7. VERGROENEN

Het is toegestaan om te vergroenen	64
De Stad houdt van hout	65
Eco-begrazing	66

A vertical photograph of a narrow, paved path winding through a dense forest. The path is flanked by tall trees with thick canopies of vibrant green leaves. Sunlight filters through the foliage, creating a dappled light effect on the path and the surrounding vegetation. In the foreground, there are some white flowers and green plants along the left side of the path. Overlaid on the upper half of the image is the text 'wo' in a large, bold, white, sans-serif font. The 'w' is lowercase and the 'o' is lowercase, and they are positioned such that they appear to be part of the forest scene, with the path and trees visible through the letters.

wo

WOORD

Ondanks alle energie van enkele klimaatsceptici – waaronder zeker niet de minste – die volharden hun overtuiging om weersomstandigheden te verwarren met het klimaat, namelijk de dagelijkse weeromstandigheden en de gemiddelde van de meteorologische parameters op lange termijn, is de overgrote meerderheid van de wetenschappers er zeker van dat de menselijke activiteit een cruciale rol speelt in de klimaatverandering.

Sinds de industriële revolutie in de negentiende eeuw dragen de verbranding van fossiele brandstoffen, intensieve landbouw en ontbossing bij tot een groeiende productie van broeikasgassen (voornamelijk kooldioxide en methaan).

Die concentratie in de atmosfeer bereikt een recordniveau en ontregelt het natuurlijk mechanisme van de aarde: het broeikaseffect, dat een stijging van de temperatuur veroorzaakt, meer neerslag, een stijging van de zeespiegel en verzuring van de oceanen,...

De gevolgen van deze verschijnselen laten zich voelen, ook in Europa, en rechtsomkeer maken is niet meer mogelijk. Wij kunnen en moeten actie ondernemen om te voorkomen dat de temperatuur verder stijgt. We moeten ons ook voorbereiden op en ons aanpassen aan de onherroepelijke effecten van die opwarming.

Tijdens de Conferentie van Parijs inzake klimaatverandering van 2015 heeft de internationale gemeenschap als doel gesteld tegen het jaar 2100 de opwarming van de aarde tot 1,5 en 2°C te beperken.

Ieder bestuursniveau, al naar gelang zijn bevoegdheden, moet zijn verantwoordelijkheid opnemen om bij te dragen tot deze wereldwijde uitdaging.

Dit is de inzet van het Actieplan Klimaat van de Stad Brussel, uitgewerkt in het kader van de Conventie van Burgemeesters inzake klimaat en energie waar meer dan 7000 lokale collectiviteiten bijeen komen.

Dit document is de basis van een ambitieus politiek project dat voortdurend verrijkt en uitgebreid moet worden: van de Stad Brussel een voorbeeldig gemeentebestuur te maken, de sociaaleconomische actoren en de inwoners van het grondgebied oproepen om hetzelfde te doen en ook de openbare ruimte en de collectieve voorzieningen aan de ingrijpende veranderingen aanpassen.

We wensen u een stimulerende en mobiliserende lectuur,

Voor het college van Burgemeester en Schepenen van de Stad Brussel,
Khalid Zian, Schepenen van Milieu, Groene Ruimten et Duurzame Ontwikkeling

WAAROM

EEN KLIMAATPLAN?

40%

broeikasgassen
verlagen met
ten minste 40%
(ten opzichte van 1990)

27%

het aandeel
hernieuwbare
energiebronnen
brengen op 27%

27%

de energie-efficiëntie
verbeteren met
ten minste 27%

INLEIDING

De Stad Brussel heeft het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie ondertekend en heeft zijn klimaatactieplan opgesteld. Deze nieuwe verbintenis sluit aan bij de Agenda 21 die in 2008 werd gelanceerd. Het klimaatplan vormt dus een aanvulling op hetgeen in dit domein al is gerealiseerd: mobiliteit, duurzame verstedelijking, groene ruimtes, energie ... Het is een essentieel instrument om de inspanningen te plannen die tot doel hebben de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en het grondgebied aan te passen aan de klimaatveranderingen. Het werd uitgewerkt in twee tijden: er is een balans gemaakt en vervolgens werd het klimaatplan opgesteld.

BALANS

In eerste instantie heeft de Stad een balans laten opmaken. Die balans omvat:

- een berekening van de emissies van broeikasgassen die op het grondgebied van de Stad worden geproduceerd, ook diagnose tot matiging genoemd
- een studie betreffende de kwetsbaarheid van het grondgebied aan de gevolgen van de klimaatveranderingen of diagnose tot aanpassing.

Diagnose tot matiging

De resultaten inzake de uitstoot van broeikasgassen zijn bemoedigend.

Diagnose tot aanpassing

De diagnose tot aanpassing heeft twee belangrijke risico's aan het licht gebracht die gevolgen kunnen hebben voor de Stad Brussel:

- een intensivering van de regenval waardoor de overstromingsrisico's kunnen toenemen,
- de vorming van stedelijke hitte-eilanden als gevolg van zeer plaatselijke temperatuurstijgingen. Er moet vooral voor deze fenomenen moeten vooral gevreesd worden in straten zonder groen.

KLIMAATACTIEPLAN

Participatieproces

Het was de bedoeling van de Stad Brussel om zijn inwoners centraal te stellen in de actie; daartoe werd een raadpleging georganiseerd bij de Brusselaars, die meer dan 300 ideeën hebben geformuleerd. Die ideeën werden aangevuld met de deskundigheid van et personeel en konden aldus de basis van het klimaatplan vormen.

Europese doelstellingen

Met dit plan mikt de Stad Brussel op de verwezenlijking van de Europese doelstellingen; met de ondertekening van het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie heeft de Stad zich ertoe verbonden die doelstellingen te verwezenlijken tegen 2030. Bovendien wenst de Stad zijn grondgebied aan te passen aan de gevolgen van de klimaatveranderingen..

**WE
ARE
THE
CHANGE**

#SAVECLIMATE

PARTICIPATIE

SAMEN VOOR HET KLIMAAT

Elk jaar organiseert de Stad een informatief en sensibiliserend event voor burgers en lokale actoren. Deze actie is leerrijk. Er kunnen conferenties en ontmoetingsmomenten georganiseerd worden of workshops met goede praktijkvoorbeelden over hoe we zelf concreet verandering in gang kunnen zetten. De Stad gaat op zoek naar expertise bij lokale partners zoals universiteiten, hoge scholen, NGO's en verenigingen. Het doel bestaat er ook in om het overleg met de burgers opnieuw aan te zwengelen door middel van participatieve workshops of online ideeën-bussen "Klimaatplan".

Voornaamste projectdrager: OE Internationale Solidariteit.

TE BEREIKEN STREEFDOELEN:

- Elk jaar een bewustmakingsevenement organiseren in verband met de uitdagingen op het vlak van het klimaat.
- Communiceren over de projecten en acties die worden gelanceerd in het kader van het klimaatplan van de Stad.
- Een nieuwe raadpleging bij de burgers lanceren (ideeën, nieuwe acties).

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en):

- Sociaaleconomisch: vermindering van de energiefactuur, informatie van de burgers, actoren met elkaar in contact brengen.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN:

Opvolgingsindicatoren:

- Aantal jaarlijkse evenementen tegen 2030.
- Aantal deelnemers.
- Aantal actoren van het grondgebied (aantal stands, exposanten) per type (bedrijven, scholen, universiteiten, vzw's enz.)
- Aantal activiteiten per evenement.

Resultaatsindicatoren:

- Aantal personen die van mening zijn veranderd na afloop van het evenement (peiling)
- Aantal personen dat de indruk heeft beter geïnformeerd te zijn na afloop van het evenement.
- Aantal tot stand gebrachte partnerschappen die na één jaar nog bestaan (evenement van het volgende jaar)
- Aantal nieuwe pilootprojecten.

Budget : €20.000

EEN GROEN PARTICIPATIE-BUDGET

Met deze actie kunnen de burgers bepaalde projecten voor het groener maken kiezen die de Stad vervolgens zal uitwerken. Via een informatiedienst die de Stad ontwikkelt, kunnen de Brusselaars de vooruitgang volgen van de projecten die worden uitgevoerd.

Voornaamste projectdrager : OE Groene zones

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Een participatief budget van €200.000 creëren om de ontwikkeling van zulke projecten op het grondgebied te financieren.

Verwachte CO2-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en):

- Cultureel: werken aan burgerparticipatie.
- Ecologisch: vermindering van hitte-eilanden.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal burgers dat is ingeschreven om te stemmen.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal stemmen.
- Aantal projecten welke worden gesteund.

Budget : €210.000

**WE
ARE
THE
CHANGE**

#SAVECLIMATE

DUURZAME CONSUMPTIE

EEN DUURZAAM STADSVERBRUIK

Overheidsopdrachten vertegenwoordigen een jaarlijks bedrag van 33 miljard euro in België, goed voor meer dan 10% van het bbp. Opdrachten met duurzame bepalingen hebben bijgevolg een impact op het aanbod aan producten en diensten die worden verkocht. Om deze reden werd een commissie voor duurzame aankopen in het leven geroepen. Daarbij geholpen door externe deskundigen overloopt ze de verschillende bestekken. Het doel: telkens wanneer dat mogelijk is milieu-, sociale- en ethische bepalingen opnemen in die bestekken.

Voornaamste projectdrager :

Commissie duurzame aankopen

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Stelselmatig gebruik maken van duurzame materialen, uitrustingen, oplossingen en diensten, onder voorbehoud van verantwoording waarmee de commissie voor duurzame aankopen instemt.

Verwachte CO₂-vermindering : 39,79 tCO₂/jaar

Andere effecten :

- Sociaaleconomisch: professionele inschakeling

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal door de commissie herziene opdrachten

Resultaatsindicatoren :

- Aantal opdrachten met duurzame bepalingen

Budget : In functie van het product of de dienst

MUTUALISERING VAN OPENBARE AANBESTEDINGEN

De Stad wenst de aankoop van goederen en uitrustingen te optimaliseren door gezamenlijke opdrachten te sluiten met andere besturen of door deel te nemen aan groepsaankopen. Deze actie zal het mogelijk maken de aankoop te vermijden van producten die niet genoeg worden gebruikt. Gevolgen: kostenbesparingen door schaalvergrotingen, maar ook een vermindering van de CO₂-uitstoot in verband met de productie van goederen, daar ze niet langer dubbel zullen worden aangekocht.

Voornaamste projectdrager :

In functie van het betrokken goed of de betrokken dienst.

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het gebruik optimaliseren van de middelen en de infrastructuur die de Stad verwerft door middel van gegroepeerde overheidsopdrachten of door aan te sluiten bij een opdrachten- of aankoopcentrale. De ambitie bestaat erin het gebruik van bepaalde uitrustingen te delen om te vermijden dat ze tweemaal worden aangekocht.

Verwachte CO₂-vermindering : 30,78 tCO₂/jaar

Andere effecten :

- Sociaaleconomisch: administratieve vereenvoudiging (één enkele opdracht), kostenbesparingen door schaalvergrotingen (beperking van de kosten).
- Cultureel: innovatie en moderniteit in het beheer van de middelen waarover de Stad beschikt.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgings- en evaluatie-indicatoren :

- Oprichting van een aankoopgroep / gezamenlijke opdracht met andere besturen.
- Een inventaris van goederen aanleggen waarvan de aankoop en het gebruik gemeenschappelijk kunnen zijn.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal overheidsopdrachten dat samen met andere besturen wordt uitgevoerd.

Budget : /

HANDYMADE IN BRUSSELS

De Stad Brussel zal zijn werfdekzeilen ter beschikking stellen van maatwerkbedrijven. Die zullen er nieuwe producten mee vervaardigen. Met behulp van dit materiaal werden er in het verleden al zakken, geldbeugels, portefeuilles, documenthouders, zitkussens, schorten en sleutelhangers vervaardigt..

Voornaamste projectdrager :

Departement Openbaar patrimonium.

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 1.500 m² aan werfdekzeil per jaar opnieuw gebruiken.

Verwachte CO₂-vermindering : 0,59 tCO₂/jaar

Andere effecten :

- Sociaaleconomisch: professionele inschakeling
- Ecologisch: minder afval

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal m² dat ter beschikking is gesteld

Resultaatsindicatoren :

- Aantal m² dekzeil dat is hergebruikt

Budget: /

LAAT HET FEEST LANGER DUREN

De Stad Brussel is bezorgd om de impact die evenementen hebben op het milieu en stelt voor om ondersteuning te bieden aan de organisatoren van feestelijkheden door een online formulier tot hun beschikking te stellen. Dit formulier bevat tips voor een beter beheer op het vlak van afval, mobiliteit, voeding, water, energie enzovoort. Publicatie in de Brusselir van het duurzaamste evenement van het jaar dat in Brussel plaatsvindt.

Voornaamste projectdrager :

OE Events OE Milieuraadgeving

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 100% van de evenementen die plaatsvinden op het grondgebied van de Stad Brussel voldoet ten minste aan 50% van de gevraagde criteria (formulier voor duurzame organisatie van een evenement).
- Een rooster van duurzame criteria opstellen voor elk evenement dat de Stad Brussel organiseert.

Verwachte CO₂-vermindering : 110 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Socioaleconomisch: rekening houden met alle doelgroepen vanaf de organisatie van het evenement en oog hebben voor de lokale economische actoren.
- Cultureel: mentaliteitswijziging, voorbeeldrol van de Stad.
- Ecologisch: minder afval.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- % evenementen dat herbruikbare bekertjes gebruikt.
- % evenementen met selectieve afvalophaling.
- % evenementen met droge toiletten.

Resultaatsindicator :

- Aantal behaalde punten in het rooster met criteria voor elk evenement.

Budget : /

BRUSSEL PAPERS

De Stad Brussel onderneemt een grootschalige operatie inzake modernisering van zijn bestuur; één van de aspecten bestaat in de digitalisering van de manieren van werken. Het gaat meer bepaald om:

- De digitalisering van fysieke dossiers die regelmatig dienen te worden geraadpleegd.
- Vermijden papier te genereren in het kader van de activiteiten van de Stad.

Voornaamste projectdrager :

Program manager Digitale Processen.

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Eind 2021: 50% van de strikt interne processen maakt geen gebruik meer van papier.
- Eind 2021: 50% van de processen in verband met de burgers maakt geen gebruik meer van papier.
- Eind 2021: het papierverbruik is gedaald met 60%.

Verwachte CO₂-vermindering : 20 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Ecologisch: de digitalisering van de processen zal telewerk mogelijk maken, dus een afname van het woon-werkverkeer.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Percentage gedigitaliseerde processen.

Resultaatsindicatoren :

- Evolutie van het papierverbruik (excl. scholen)/vorig jaar

Budget : € 1 600 000 (vanaf 2018)

A photograph of several wind turbines in a field during sunset. The sky is a mix of blue, purple, and orange. The turbines are white and stand tall against the colorful sky. The text 'WE ARE THE CHANGE' is overlaid in large white letters on the right side of the image.

WE ARE THE CHANGE

#SAVECLIMATE

ENERGIE

BXLSOLAR

De Stad wenst hernieuwbare energie (elektriciteit) te produceren op openbare gebouwen en in openbare ruimtes. Het is de bedoeling om lokaal te produceren en te verbruiken door de autoconsumptie te bevorderen. Het teveel aan energie dat wordt geproduceerd, kan de Stad doorverkopen via groenestroomcertificaten. Voor deze actie zijn investeringen nodig die rendabel zullen worden door deze zelfvoorziening en de verkoop van groenestroomcertificaten.

Voornaamste projectdrager :

OE Energie.

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Productie van hernieuwbare energie in de openbare gebouwen van de Stad op het niveau van het grondgebied.
- 27% van het verbruik dekken met lokale hernieuwbare productie.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en):

- Sociaaleconomisch: rendement van de investering in fotovoltaïsche energie.
- Ecologisch: hernieuwbare energie.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Hoeveelheid m² aan geïnstalleerde zonnepanelen.
- Aantal gebouwen uitgerust met zonnepanelen.
- % van de beschikbare dakoppervlakte die wordt gebruikt.

Resultaatsindicatoren :

- kWc geïnstalleerd.
- kWh geproduceerd, zelf verbruikt en/of opnieuw geïnjecteerd.
- Groenestroomcertificaten.

Budget : € 7 tot 8 miljoen

BXLIGHT

Dankzij de nieuwe technologieën wordt de lichtefficiëntie van gebouwen en wegen versterkt en tegelijk wordt het elektriciteitsverbruik verminderd. De Stad Brussel zal ledverlichting installeren en afstellen in functie van de bezetting, zowel in de gebouwen van de Stad (bestaande en nieuwe gebouwen) als op zijn wegen. Op de wegen zal deze actie ook toelaten om de nachtelijke verlichting te beperken in zones die zeer weinig worden gebruikt tijdens de daluren.

Voornaamste projectdrager :

OE Energie, OE Speciale technieken, OE Studies (Wegeniswerken)

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 100% van de openbare gebouwen zijn uitgerust met ledverlichting en efficiënt verlichtingssysteem (sensor voor aanwezigheid/afwezigheid, per zone een dimmer (lichtsterktevariator).
- 100% van de wegen voorzien van ledverlichting.
- De consumptie in verband met verlichting verminderen met 50%.

Verwachte CO₂-vermindering : 26,2 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: veiligheid op de weg bij nacht, welzijn.
- Cultureel: verlichting van het erfgoed, van gevels.
- Ecologisch: bescherming van fauna en flora (minder nachtelijke verlichting, tegelijk waken over de veiligheid).

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- % afname van het elektriciteitsverbruik en % afname van het elektriciteitsverbruik door de verlichting.
- Vermogen verlichting Voor/Na: % afname vermogen.
- Aantal uitgeruste sites.
- Aantal uitgeruste straten.

Resultaatsindicatoren :

- Elektriciteitsverbruik per gebouw en voor de openbare verlichting, per m², per gebruiker.
- Vermogen aan geplaatste ledverlichting.

Budget : € 3.040.000

GROEPSAANKOOP VAN GROENE STROOM

De Stad organiseert een groepsaankoop van energie (gas en 100% groene elektriciteit) voor particulieren, vrije beroepen en kleine handelszaken in de Stad Brussel. Het doel bestaat erin zoveel mogelijk deelnemers samen te brengen om sterker te staan in het kader van de onderhandelingen over de energieprijzen. De actie wordt om de drie jaar opnieuw gelanceerd.

Voornaamste projectdrager :

OE Milieuraadgeving

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 4.000 personen nemen deel aan de groepsaankoop.
- 2.000 personen aanvaarden het bedongen aanbod.

Verwachte CO₂-vermindering : 31,73 tCO₂/jaar

Andere effecten :

- Sociaaleconomisch: de koopkracht van de consumenten verbeteren.
- Ecologisch: 100% groene elektriciteit leveren.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal ingeschreven deelnemers voor de groepsaankoop.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal ondertekende contracten.

Budget : € 60.000

**WE
ARE
THE
CHANGE**

#SAVECLIMATE

MOBILITEIT

TELEWERK

De Stad Brussel heeft beslist telewerk in te voeren met het project BXL20/21, dat meer bepaald de verhuizing van het administratief centrum omvat alsook een dematerialisering en de invoering van "nieuwe manieren van werken" (met onder andere telewerk). Daarvan worden vele voordelen verwacht voor zowel het bestuur als de werknemers: het evenwicht tussen beroeps- en privéleven bevorderen, flexibele werkuren en arbeidsorganisatie, responsabilisering en autonomie van het personeel, het woon-werkverkeer verminderen enzovoort.

Voornaamste projectdrager :

OE Competenties (departement HR)

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 30% van het personeel doet eenmaal per week aan telewerk.
- Het woon-werkverkeer verminderen met 10%.

Verwachte CO₂-vermindering : 110,94 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: welzijn "op het werk".
- Cultureel: het personeel responsabiliseren.
- Ecologisch: verbetering van de luchtkwaliteit.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

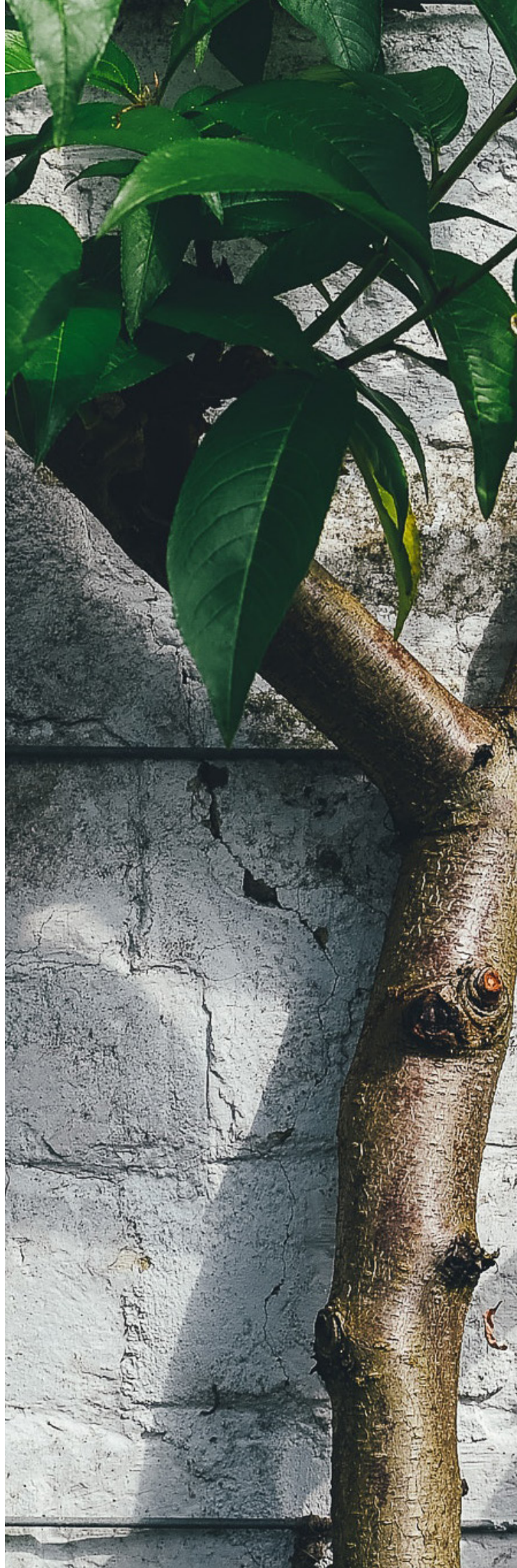
Opvolgingsindicatoren :

- % telewerkers per week

Resultaatsindicatoren :

- Evaluatie van het aantal vermeden kilometer (per vervoerswijze) door de telewerkers

Budget : Informatiebudget van de Stad

EEN ELEKTRONISCH LOKET TEN DIENSTE VAN DE PLANEET

Via een computer die is uitgerust met een identiteitskaartlezer kunnen de Brusselaars (m/v) op de website van de Stad Brussel akten van de burgerlijke stand, bevolkingsattesten (gezinsamenstelling, getuigschrift van woonst ...) en uittreksels van het strafregister bestellen. Het bestelde document heeft bewijskracht en kan worden afgedrukt.

Bovendien worden ouderen, dankzij het project SeniorOnline, opgeleid in het gebruik van het online loket bij hen thuis, zodat ze zich niet meer hoeven te verplaatsen.

Bovendien heeft de Stad op zijn hele grondgebied 15 terminals geplaatst voor burgers die niet noodzakelijk toegang hebben tot een computer. Ze staan op de volgende plaatsen:

- In het centrum (Administratief Centrum, Openbare ComputerRuimte (OCR) van de Bibliotheek van de Rijke Klaren, OCR Double click OCMW, OCR BRAVVO, OCR Werkcentrale)
- In Neder-Over-Heembeek (verbindingsbureau)
- In de Louizawijk (verbindingsbureau)
- In Laken (verbindingsbureau en OCR Buurthuis Model wijk)
- In Haren (verbindingsbureau)

Dankzij deze verwezenlijkingen werd de toestroom aan de fysieke loketten in 2017 met bijna 13% verminderd. Het doel van de Stad bestaat er nu in om het voor de inwoners van Brussel mogelijk te maken de administratieve formaliteiten die ze bij andere departementen moeten vervullen eveneens online te realiseren.

Voornaamste projectdrager :

Departement Demografie

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het gebruik van het elektronisch loket voor de verrichtingen Bevolking, Burgerlijke Stand en Strafregister met 15% verhogen tegen eind 2018.

- 70% van de bestaande verrichtingen Bevolking, Burgerlijke Stand en Strafregister uitvoeren via het elektronisch loket tegen eind 2019.
- Het gebruik van de terminals van het elektronisch loket met 15% verhogen tegen eind 2019.
- Tegen september 2018 beschikken over een mobiele dienstenbus (ten minste twee en een halve dag per week).
- Elk jaar 25 opleidingen "SeniorsOnline" organiseren.

Verwachte CO₂-vermindering : 0,9 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: betere dienstverlening voor de burgers.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal documenten besteld via het elektronisch loket
- Aantal documenten afgeleverd aan elke terminal.
- % akten van burgerlijke stand besteld via het elektronisch loket / fysiek loket.
- % bevolkingsattesten besteld via het elektronisch loket / fysiek loket.
- % uittreksels van het strafregister besteld via het elektronisch loket / fysiek loket.

Resultaatsindicatoren :

- Raming van het aantal vermeden kilometer (per vervoerswijze)/jaar.

Budget : € 55.000

ALLEMAAL OP DE FIETS!

De stad wil het bestaande fietsplan vergroten als onderdeel van het toekomstige regionale mobiliteitsplan. Tussen 2012 en 2018 heeft de Stad het aantal kilometer fietspaden verhoogd, alsook het aantal fietsboxen en het aantal fietsbeugels. Fietsers profiteren ook van de voetgangerszone van een gebied van 45 hectare en de toegankelijkheid van parken via speciale fiets-wegen. De Stad zal doorgaan met het implementeren van de nodige voorzieningen, informeren van burgers en communiceren via speciale signalisatie.

Voornaamste projectdrager :

OE mobiliteit en openbare ruimten.

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Bestaande en geplande fietsroutes opnemen in een ICC-netwerk (gemeentelijke fietsroute) dat complementair is aan de ICR, het aantal zones 30 en infrastructuur voor fietsers vergroten
- Tijdens elke wegvernieuwing zorgen voor de 'cyclability' (comfort, veiligheid, vloetheid) van de as,
- Nog sneller op de reguliere onderhouds-behoeften van coatings en markeringen reageren.
- Verhoging van gemiddeld 30% van het aantal fietsers over 10 jaar, in acht te nemen punten van het grondgebied / jaar (naast de tellingen afkomstig van het regionale observatorium)

Verwachte CO₂-reductie : Moeilijk te kwantificeren

Andere gevolgen:

- Sociaaleconomisch: fiets gunstig voor de gezondheid
- Cultureel: thematische routes
- Milieu: verbetering van de luchtkwaliteit en geluidshinder

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal CCI-borden
- % van de resolutie van de fietsers van de pbs vastgelegd via fix my street

Resultaatsindicatoren :

- Aantal fietsers in 20 telpunten

Budget : €28.000 (behalve budget werken)

EEN GEDIVERSIFIEERD WAGENPARK

De stad wil het goede voorbeeld geven en actie ondernemen om propere voertuigen en hybride en elektrische voertuigen te introduceren in overeenstemming met de regionale wetgeving. Daarnaast vergroot de stad ook het aandeel van industriële apparatuur en elektrische tuinbouwmachines.

De centralisatie van diensten in het nieuwe administratieve centrum en de implementatie van telewerk zullen ook het delen van auto's voor personeel tussen verschillende diensten mogelijk maken, wat resulteert in een vermindering van het aantal auto's en multifunctionele voertuigen. De Stad wil ook de fiets voor korte afstanden promoten door vracht- en bakfietsen ter beschikking te stellen voor het vervoer van materiaal.

Voornaamste projectdrager :

Departement Wegeniswerken

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Systematische opname van een omgevingsclausule in de specificaties met betrekking tot de aanschaf van nieuwe voertuigen die 30% van de punten vertegenwoordigen bij de beoordeling van de aanbiedingen.
- 15% toename van het aantal hybride en elektrische voertuigen in 4 jaar voor de categorie "lichte en commerciële voertuigen".
- 15% korting op het aantal auto's en multifunctionele voertuigen (MPV's) / minibuses in 4 jaar;
- 15% toename van het aandeel van industriële apparatuur en elektrische tuinbouwmachines (goupil, veelvraat, sneeuwblazers, trimmers, heggenscharen, ...)
- Ter beschikking stelling van 5 vrachtfietsen en driewielers voor de verplaatsing van personeel dat een te verplaatsen volume (logistiek) nodig heeft, maar slechts enkele kilometers te gaan.

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch : winst op brandstof voor thermische voertuigen vervangen door elektrische / hybrides
- Cultureel : Gedragsverandering gericht op het rationele gebruik van zuinigere voertuigen
- Milieu: verbetering van de luchtkwaliteit en geluidshinder

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal nieuwe voertuigen, industriële uitrusting en tuinbouwmachines, elektrisch of hybride.
- Aantal vracht / scooter, fietsen.

Resultaatsindicatoren :

- Km afgelegd met hybride of elektrische voertuigen
- Verbruik van benzine- en dieselvoertuigen

Budget : €2.200.000

Verwachte CO₂-reductie : 7,5 tCO₂/jaar

OP DE PAVE

De Stad wil adequate faciliteiten bieden om te voldoen aan regionale vereisten om wegen te (her) ontwikkelen en toegankelijk te maken voor PBM (personen met beperkte mobiliteit). Bij de receptie van de PAVE (toegankelijkheidsplannen voor de weg en de openbare ruimte) van de Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal het gaan voor de Stad om het prioriseren en budgetteren van de acties die op het grondgebied moeten worden uitgevoerd en om werkingsrichtlijnen te geven. Voor elke weginterventie zal de afdeling de PAVE-gecomputeriseerde database raadplegen.

Voornaamste projectdrager : OE Studie-autorisatie (Wegenwerken)

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

Minimum 10 anomalieën (met betrekking tot de toegankelijkheid van voetpaden) vastgelegd in PAVE opgelost per jaar (doelstelling om opnieuw te worden aangepast na enkele maanden na ontvangst van de volledige PAVE).

Verwachte CO₂-reductie : niet van toepassing

Andere impacten :

- Sociaaleconomisch: betere overweging van RMC's.
- Milieu: verminderde effecten van luchtvervuiling op de gezondheid / positieve effecten van bewegen op gezondheid.

OPVOLGINGS- EN AVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal opgeloste anomalieën / jaar

Resultaatsindicatoren :

- Aantal anomalieën in het gebied (ten opzichte van de toegankelijkheid van voetpaden) geïdentificeerd in de PAVE

Budget : € 5.000

**WE
ARE
THE
CHANGE**

#SAVECLIMATE

SENSIBILISERING

BXL ECO DATA

De actie heeft tot doel de verbruiksgegevens van openbare gebouwen op nauwkeurige wijze en in realtime te verzamelen. Deze actie zal het mogelijk maken onregelmatigheden op het spoor te komen, ze op te lossen en aldus het verbruik en de CO₂-uitstoot beter te beheren. Om de gevolgen van de klimaatopwarming op het grondgebied te evalueren en zich zo goed mogelijk aan te passen, worden er ook gegevens verzameld betreffende de fenomenen van stedelijke hitte-eilanden (SHE). Deze informatie wordt ter beschikking gesteld in open data (vrij toegankelijk).

Voornaamste projectdrager : OE Energie

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Informatie verzamelen in realtime
- 100% van het energieverbruik en van het waterverbruik van de openbare gebouwen wordt gemeten in realtime
- 100% van het grondgebied gemeten op de risico's van de klimaatopwarming (stedelijke hitte-eilanden en overstromingen)

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: Sociale sensibilisering
- Ecologisch: Sensibilisering en levenskwaliteit

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN:

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal gemeten gebouwen
- % van het grondgebied gedekt
- % van het verbruik gemeten in realtime
- Aantal verspreide gebouwen
- % van het grondgebied verspreid

Resultaatsindicatoren :

- Vaststelling van de hoeveelheden (kWh, m³, CO₂e) verminderd door de monitoring door de jaren
- Aantal onregelmatigheden vastgesteld dankzij de monitoring
- Feedback van de gebruikers (in geval van opvolging SHE/Overstroming)

Budget : € 1.140.000

MIJN SCHOOL, MIJN ENERGIE

De bewustmaking van kinderen is van cruciaal belang om aan te zetten tot gedragswijzigingen bij de bevolking. De Stad Brussel zal in zijn scholen informatiecampagnes voeren in de vorm van wedstrijden. Het doel bestaat erin om het energieverbruik te verminderen en de leerlingen tegelijk de goede attitudes of houding bij te brengen om ook bij hen thuis te gaan besparen op energie.

Voornaamste projectdrager :

Departement Openbaar Onderwijs

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Een interscholenwedstrijd organiseren om de CO₂-/energie-impact van de scholen te verkleinen.
- Over 5 jaar moeten alle scholen ten minste eenmaal hebben deelgenomen aan de wedstrijd (lageren middelbaar onderwijs).
- Het energie- en watervverbruik van de scholen met 10% verminderen binnen een termijn van 3 jaar (vanaf het begin van de wedstrijd).

Verwachte CO₂-vermindering : 25,62 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: de energiefactuur van de school verminderen.
- Cultureel: de leerlingen sensibiliseren.
- Ecologisch: de milieu-impact van de school verminderen.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgings- en evaluatie-indicatoren :

- Aantal deelnemende scholen (% van het totaal) per jaar.
- Aantal deelnemende leerlingen.

Resultaatsindicatoren :

- Verbruik per type: water, elektriciteit, gas.
- % van de leerlingen die ten minste 5 houdingen kennen die men dient aan te nemen om het verbruik van water en energie te verminderen.

Budget : €41.500

NAAR EEN ACTIEVE SCHOOL- MOBILITEIT

De Stad wenst de middelen voor schoolvervoer te diversifiëren en wil aanzetten tot actieve schoolmobiliteit (fiets, te voet). De actie omvat meer bepaald een verbetering van de bereikbaarheid van de scholen voor fietsers en de organisatie van schooluitstappen met de fiets (bv. verplaatsing naar het zwembad, uitstappen). Bovendien wenst de Stad de scholen ertoe te bewegen over een fietvloot, rollers en steps te beschikken. Voorts overweegt de Stad om "fietsdiploma's" aan de leerlingen aan te reiken en voorrang te geven aan de schoolrangen.

Voornaamste projectdrager :

Departement Openbaar Onderwijs

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het aantal fietsers en voetgangers met 10% verhogen.
- Het aantal scholen met een binnenparking voor fietsen met 10% verhogen.
- Organisatie van het afhalen van school met de fiets "cyclo bus", met begeleiding van ouders/begeleiders.
- Voor de scholen die dat wensen de verplaatsingen naar het zwembad veeleer met de fiets of te voet dan met de bus organiseren.
- Ten minste 2 jaarlijkse schooluitstappen met de fiets organiseren.

Verwachte CO₂-vermindering : 7 tCO₂/jaar

Andere effecten :

- Sociaaleconomisch: vermindering van de energiefactuur en de vervoerkosten
- Cultureel: de kinderen sensibiliseren voor de dagelijkse voordelen van actieve mobiliteit
- Ecologisch: betere luchtkwaliteit

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- % scholen met een SVP, een fietsparking, die fietsdiploma's uitreiken, rangen (toename met 3% in 2 jaar)
- Aantal diploma's
- % kinderen dat met de fiets naar school komt

Resultaatsindicatoren :

- Evolutie van de modale aandelen
- Aantal geïnstalleerde infrastructuur voor fietsers

Budget : € 132.000

MET VRIENDELIJKE GROENTEN

Door de strijd aan te gaan met voedselverspilling en een minimum aan biologische producten en vegetarische gerechten aan te bieden wil deze actie een gezonder en duurzamer alternatief bieden voor de huidige schoolkantines. De actie zal ook toelaten aan de bewustmaking van de leerlingen te werken, door moestuinen aan te leggen, activiteiten op het vlak van tuinieren te ontwikkelen, het telen en oogsten van groenten en door kookworkshops te organiseren die deel uitmaken van het programma.

Voornaamste projectdrager :

Departement Openbaar Onderwijs

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het label Good Food verkrijgen.
- 1 moestuin per school.

Verwachte CO₂-vermindering : 66 tCO₂/jaar

Ander(e) gevolg(en) :

- Sociaaleconomisch: minder voedselverspilling, minder slechte voeding, ondersteuning van de lokale productie.
- Cultureel: bewustmaking van de kinderen / onderwijs gericht tegen "slechte voedingsgewoonten".
- Ecologisch: minder afval, minder vervoer (lokale en seizoensproducten).

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal scholen dat om begeleiding heeft gevraagd om het label Good Food te verwerven.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal scholen dat het label Good Food heeft verkregen
- Aantal vegetarische / evenwichtige gerechten en/of gerechten zonder rundvlees dat wordt opgediend
- Feedback vanwege de gebruikers betreffende hun tevredenheid op het vlak van smaak.

Budget : € 15.000

HET PERSONEEL ENGAGEERT ZICH VOOR HET KLIMAAT

Om onder het personeel van de stad een "corporate" geest te ontwikkelen en de deelnemers ertoe te bewegen een groter engagement aan te gaan op het vlak van duurzame ontwikkeling waarvoor de Stad zich inzet, worden er jaarlijks drie activiteiten georganiseerd. Voorbeeld: onkruid wieden, films vertonen, lezingen, fietsparcours, degustaties, enzovoort. Er wordt een vragenlijst opgesteld voor evaluatie vóór en na de activiteit met als doel het niveau van bewustwording / kennis van het behandelde thema te meten.

Voornaamste projectdrager :

OE Milieuraadgeving

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 150 personen (ten minste) per jaar doen deelnemen aan bewustmakingsactiviteiten inzake duurzame ontwikkeling die voor het personeel worden georganiseerd.
- 50% van de deelnemers laat zien over een betere kennis van het probleem te beschikken na afloop van de activiteit (gemeten aan de hand van een vragenlijst).

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Andere effecten :

- Sociaaleconomisch: financieel voordeel voor de Stad en voor de personeelsleden in hun eigen woning.
- Cultureel: banden smeden tussen de werknemers.
- Ecologisch: rationeel gebruik van natuurlijke rijkdommen.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal activiteiten dat jaarlijks voor het personeel wordt georganiseerd.
- Aantal deelnemers.

Resultaatsindicatoren :

- % deelnemers dat laat zien over een betere kennis van het probleem te beschikken na afloop van de activiteit (gemeten aan de hand van een vragenlijst).

Budget : €6.000/jaar

KORT

MIDDELLANG

LANG

5.6

ACTIENUMMER

SENSIBILISERING

AUTODELEN, EEN DUURZAME VERPLAATSINGS WIJZE

Om dit systeem te bevorderen moet er een databank worden aangelegd en moet er een kaart worden getekend waarin alle plaatsen van autodelen worden opgenomen. Op die manier kan de Stad aan het publiek, via meerdere van zijn communicatie-dragers / kanalen, meedelen welke milieu- en economische voordelen deze vervoerswijze oplevert.

Voornaamste projectdrager :

OE Mobiliteit

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het gebruik van de deelauto uitbreiden.
- Een databank creëren (en een kaart tekenen) van de mogelijkheden voor autodelen op het grondgebied.

Verwachte CO₂-vermindering : moeilijk te kwantificeren

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: minder uitgaven voor de burgers.
- Cultureel: sommige vormen van autodelen tussen particulieren zijn bevorderlijk voor de sociale relaties tussen burens (bv. Wibee).
- Ecologisch: er worden minder parkeerplaatsen ingenomen.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal raadplegingen van betrokken websites (of online gids / folder).
- Aantal reservaties van voertuigen.

Resultaatsindicatoren :

- Partnerschap met de structuren voor autodelen, voor een jaarlijkse opvolging van de verhuringen (anonieme gegevens).

Budget : €24.000

WE ARE THE CHANGE

De Stad wenst "milieudinsdagen" te wijden aan het probleem van de klimaatverandering. Er zal een jaarlijkse agenda worden opgemaakt om de soorten activiteiten (film, lezingen, workshops) te definiëren die zullen worden aangeboden in functie van de behandelde thema's in het domein van de klimaatverandering. Deze activiteiten zullen worden aangepast aan de doelgroepen en zullen desgevallend steunen op bestaande lokale structuren en externe partners.

Voornaamste projectdrager :

OE Milieuraadgeving

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Activiteiten voeren inzake informatie en bewustmaking met betrekking tot het thema energie/klimaat, bestemd voor het publiek, met als doel na verloop van tijd aan te zetten tot gedragswijzigingen.
- Frequentie te bepalen in functie van de kalender die zal zijn vastgesteld.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

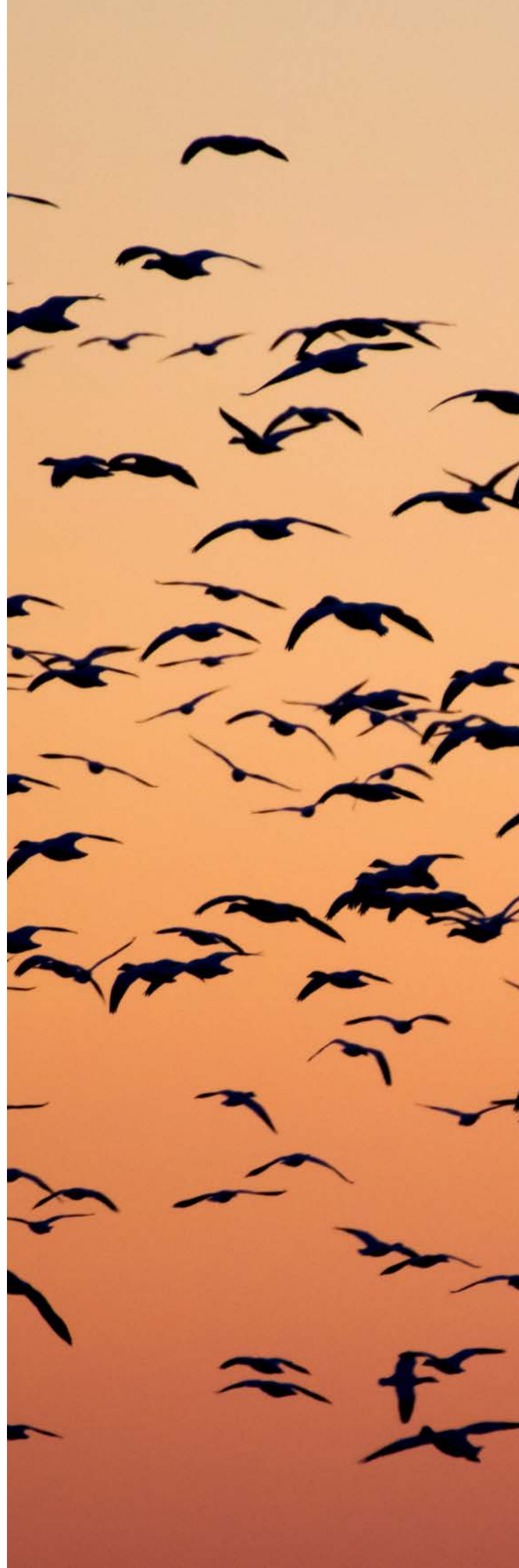
Opvolgingsindicatoren :

- Aantal activiteiten per jaar.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal burgers dat elk jaar wordt gesensibiliseerd.

Budget : €8.000

BXL CARTO

Via de website van de Stad krijgen de inwoners vlot toegang tot een kaart van de verschillende duurzame handelszaken en interessante plaatsen op het grondgebied en van de verschillende verenigingen (bv. parken, fietspunten, reparatieplaatsen, ruilmarkten, duurzame restaurants of hotels, wijkcompost, stadslandbouw, pedagogische boerderij, enzovoort).

Voornaamste projectdrager :

OE Duurzame ontwikkeling

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Een dynamische kaart creëren waarmee de bewoners het "duurzaam" aanbod op het grondgebied kunnen visualiseren.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal nieuwe inrichtingen dat jaarlijks wordt geïdentificeerd.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal raadplegingen van de kaart (informaticastatistieken).

Budget : € 5.000

BABY BOOM

Bij elke geboorte van een Brusselaar, inwoner van de Stad Brussel, wordt er een boom geplant in het Zuiden. Het doel is om een project van koolstofcertificering uit te voeren. Dit bestaat uit het planten van bomen om de effecten van onze CO₂ uitstoot te verminderen en zo bij te dragen tot de herbebossing in samenwerking met een of meerdere ngo's. De ouders van de pasgeborenen worden op de hoogte gebracht van de actie door een kaartje dat ze meekrijgen bij het inschrijven van het kind. De informatie zal ook bekend gemaakt worden op de website van de Stad.

Voornaamste projectdrager :

OE Internationale Solidariteit

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- In een land op het zuidelijk halfrond een boom planten voor elke baby die geboren wordt op het grondgebied van de Stad Brussel (ca. 2.000 per jaar).
- Deelnemen aan de internationale dimensie zoals gevraagd door het Burgemeestersconvenant, door te helpen bij de herbebossing van de landen op het zuidelijk halfrond.

Verwachte CO₂-vermindering : 13 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: het werk van de lokale ngo's en de opbrengsten/inbreng indien de bomen eetbare voedingsswaren voortbrengen.
- Cultureel: solidariteit.
- Ecologisch: herbebossing, biodiversiteit, CO₂-opslag.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal geboortes.
- Aantal aangeplante bomen.

Resultaatsindicatoren :

- Opgeslagen kg CO₂.
- Aantal gecreëerde koolstofkredieten.

Budget : €25.000/jaar

RUIMTES VOOR DE BURGERS

De Stad wenst leegstaande lokalen ter beschikking te stellen van verenigingen en groepen van burgers om duurzame initiatieven te bevorderen. Het is de bedoeling een inventaris te maken van de lokalen van de Stad die in aanmerking komen om ter beschikking te worden gesteld van verenigingen/groepen van burgers, om de aanvragen vanwege verenigingen/groepen van burgers te registreren en te inventariseren volgens het type project (onderhoud, reparatie, hergebruik, herkwalificatie van objecten; distributie van verse en lokale voedingsproducten ...) en het type behoefte (eenmalige, terugkerende of vaste bezetting, noodzakelijke ruimte ...)

Voornaamste projectdrager :

OE Milieuraadgeving

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Jaarlijks 2 lokalen ter beschikking stellen voor projecten van duurzame initiatieven.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en) :

- Socioaaleconomisch: werkgelegenheid creëren.
- Cultureel: sociale banden smeden in de lokalen die ter beschikking worden gesteld.
- Ecologisch: afname van het verbruik van natuurlijke hulpbronnen, er wordt minder afval gegenereerd, korte ketens.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal ter beschikking gestelde lokalen voor duurzame initiatieven

Resultaatsindicatoren :

- Aantal verenigingen en groepen burgers die gebruik maken van de lokalen van de Stad om er te werken rond duurzame initiatieven
- Aantal dagen dat de lokalen voor het publiek zijn geopend / jaar

Budget : /

SENSIBILISERING VAN DE HANDELAARS

De Stad wenst workshops te organiseren om de handelaars te sensibiliseren voor energiebesparingen. De actie zal beginnen met een sensibilisering van de verschillende organisaties, federaties en verenigingen ter ondersteuning van de handelszaken met als doel hen bij de actie te betrekken. Na de workshops kunnen er bezoeken van deskundigen (gratis quick scans inzake energie) worden georganiseerd op verzoek van de handelaars. De deskundigen zullen een analyse maken en aangeven welke handelingen en gebaren de handelaars zich eigen kunnen maken om hun energieverbruik te verminderen. Ze zullen worden vermeld op de website van Ondernemen.Brucity, in de rubriek FAQ "Wist je dat?". De informatie zal worden doorgegeven via de nieuwsbrief van Ondernemen.Brucity die naar de handelaars wordt verstuurd.

Voornaamste projectdrager :

Ondernemen-brucity.be

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Organisatie van 3 workshops/jaar om de handelaars te sensibiliseren voor energiebesparingen.

Verwachte CO₂-vermindering : 11 tCO₂/jaar

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

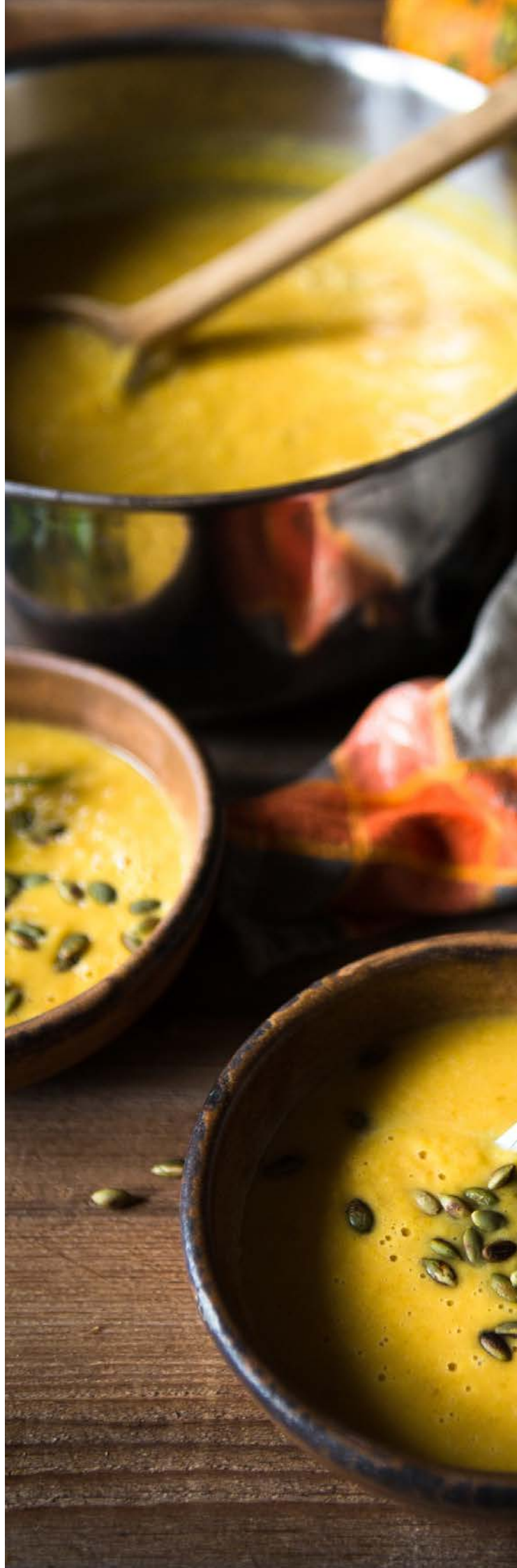
Opvolgingsindicatoren :

- Aantal georganiseerde workshops.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal deelnemers aan de workshops.

Budget : € 1.000

GIVE PEAS A CHANCE

Een vegetarisch gerecht vertegenwoordigt 50% minder CO₂ in vergelijking met een vleesmaaltijd (rund). De Stad Brussel wil de restauranthouders op het grondgebied van de Stad Brussel voorstellen om stelselmatig een vegetarisch gerecht toe te voegen aan hun kaart, op basis van de definitie van een vegetarisch gerecht van het Good Food-label. De Stad zal eenvoudige communicatie-instrumenten en -elementen leveren aan de restauranthouders die aan de actie deelnemen met als doel de aandacht te vestigen op de verbintenis die zij aangaan in het kader van het Klimaatplan van de Stad Brussel. Bovendien wordt de zaak van de restauranthouders die zich engageren opgenomen op de duurzaamheidskaart van de Stad Brussel.

Voornaamste projectdrager :

Ondernemen-brucity.be

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Toename met 3% per jaar van het aantal restaurants dat stelselmatig een nieuw vegetarisch gerecht toevoegt aan de kaart zodat op lange termijn, tegen 2030, alle restaurants ten minste één vegetarisch gerecht aanbieden.

Verwachte CO₂-vermindering : moeilijk te kwantificeren.

Ander(e) effect(en) :

- gezondheid van de klanten

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal restaurants dat de verbintenis aangaat een nieuw vegetarisch gerecht toe te voegen aan hun kaart.

Resultaatsindicatoren :

- Totaal aantal vegetarische gerechten dat wordt opgenomen op de kaarten van de restauranthouders ter vervanging van een vleesgerecht.

Budget : € 22,500

**WE
ARE
THE
CHANGE**

#SAVECLIMATE

DUURZAME VERSTEDELIJING

BRUCITY, EEN PASSIEF GEBOUW

Het huidige administratief centrum is verouderd en beantwoordt niet langer aan de noden op het vlak van onthaal van het publiek. Om deze reden voorziet het project Brucity (het nieuw administratief centrum) in de bouw van een modern gebouw voor bijna 1.700 werknemers van de Stad Brussel. De energieprestatie van het gebouw zal van passieve type zijn in overeenstemming met de geldende normen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (EPB 2015). Het gebouw zal voorzien worden van fotovoltaïsche zonnepanelen, een systeem van warmtekrachtkoppeling, volledige LED-verlichting, een systeem voor de opvang van regenwater voor het sanitair en voor de bakken van een bedrijfsmoestuin op het dak.

Voornaamste projectdrager :

OE Werken en beheer van het openbaar erfgoed

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het primair energieverbruik van het administratief centrum van de Stad Brussel met 65% verminderen.
- Een netto verwarmingsbehoefte lager dan of gelijk aan 15 kWh/m² jaar.
- Een primair energieverbruik lager dan of gelijk aan 85 kWh/m² jaar.
- Het verbruik van leidingwater van het administratief centrum verminderen met 1.500 m³ water/jaar.
- 10% van de primaire-energiebehoefte van Brucity dekken door de productie van hernieuwbare energie (fotovoltaïsche panelen en systeem van warmtekrachtkoppeling).
- Voor Brucity de certificatie Breeam Very Good verkrijgen.

Verwachte CO₂-vermindering : 324,9 tCO₂/jaar

Ander(e) effect(en) :

- Ecologisch: vermindering van het waterverbruik, vermindering van de verplaatsingen van de burgers.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

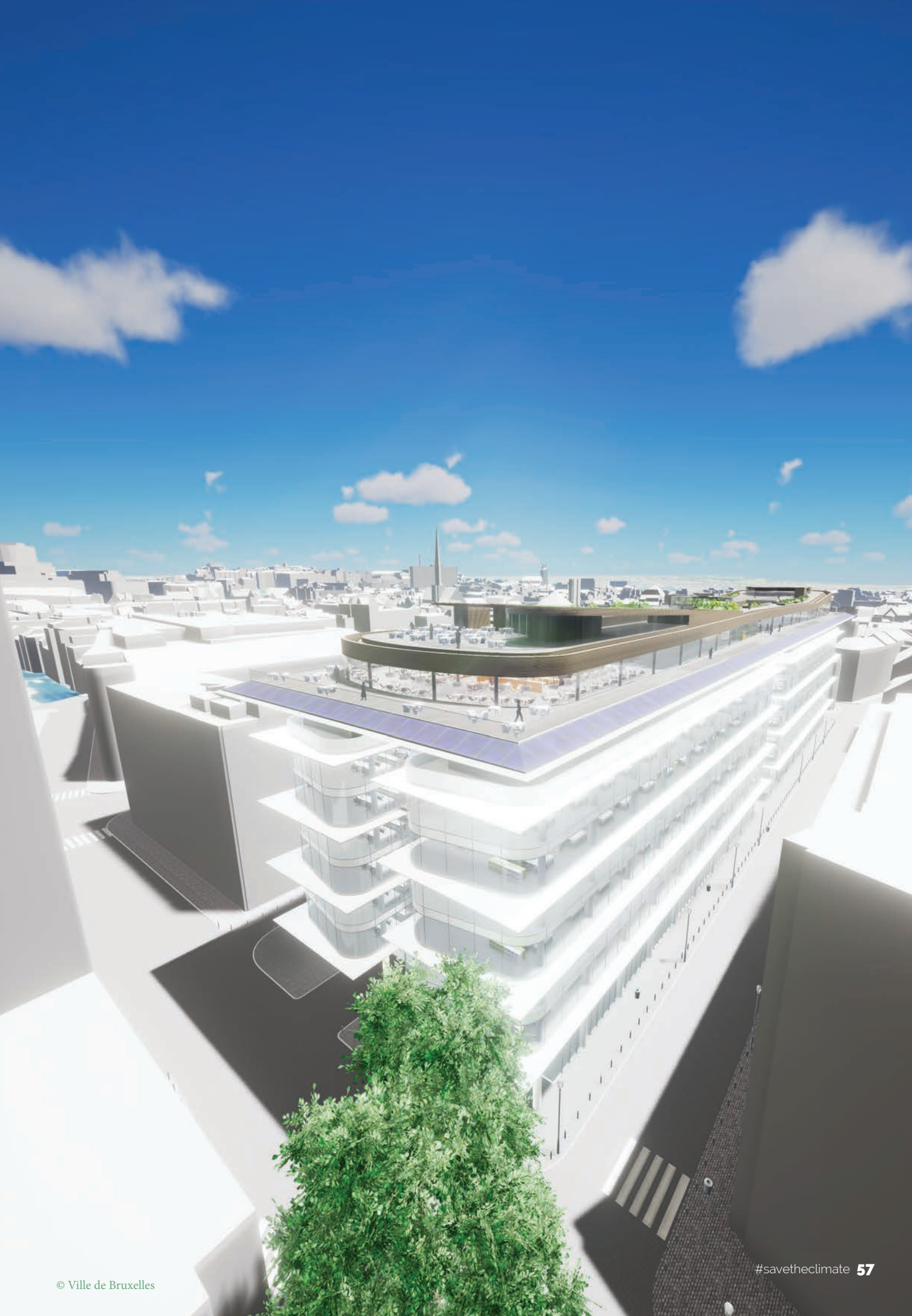
- Geactualiseerde berekeningen bij de oplevering van het gebouw
- Certificatie Breeam very good

Resultaatsindicatoren :

- Waterverbruik
- Gasverbruik
- Elektriciteitsverbruik
- Productie van hernieuwbare energie (EnR) in kWh
- % dekking door EnR van de verbruikte primaire energie

Budget :

het Brucity project heeft een investering van 135 000 000 € nodig

DE GROENE VERBINDINGEN

De Stad Brussel werkt aan een netwerk van plantengroei dat de groene ruimtes, wegen, paden, fiets- en voetgangersroutes en het bestaand gewestelijk groen en blauw netwerk met elkaar verbindt. In het kader van dit initiatief moet een kaart van de wegen en paden worden getekend en moeten de mogelijkheden van aansluiting op de bestaande netwerken worden geïdentificeerd. Een eerste zone wordt aangelegd in Haren en zal daarna worden uitgebreid naar andere delen van het grondgebied. De bevolking wordt geïnformeerd door middel van bewustmaking-sacties en publicaties.

Voornaamste projectdrager :

OE Planning en Ontwikkeling

TE BEREIKEN STREEFDOELEN:

- Een gemeentelijk groen netwerk onderhouden en ontwikkelen ter aanvulling van het gewestelijk groen en blauw netwerk, in een optiek van promotie van actieve mobiliteit.

Verwachte CO₂-vermindering : moeilijk te kwantificeren

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: aangename omgeving, toegankelijkheid, veiligheidsgevoel.
- Ecologisch: minder fijnstof, betere luchtkwaliteit.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

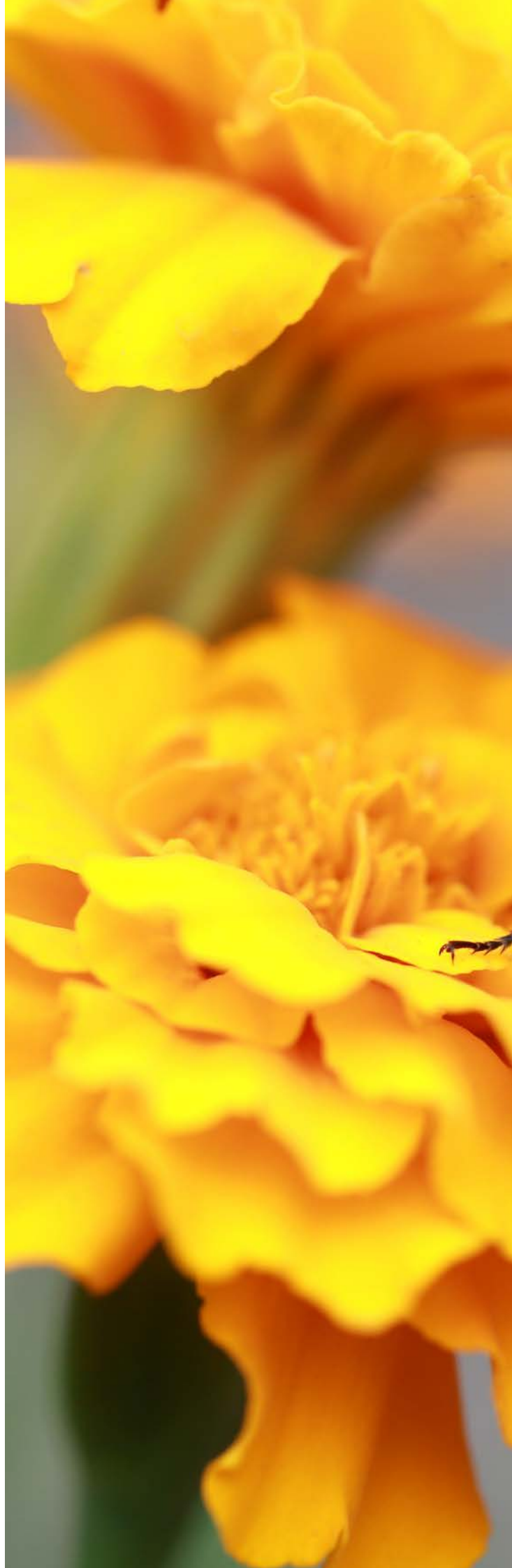
Opvolgingsindicatoren :

- Opmeting van onderhouden/aangelegde paden.
- Verhouding aangelegde circuits/geplande circuits.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal kilometer doorlopend circuit

Budget : wordt per geval beoordeeld.

EEN PREMIE VOOR HET KLIMAAT

De risico's als gevolg van de klimaatwijzigingen voor de verstedelijkte gebieden in Brussel betreffen enerzijds overstromingen en anderzijds stedelijke hitte-eilanden. Om deze gevolgen te beperken wil de Stad Brussel een premie in het leven roepen voor de eigenaars. Deze steun kan hen ertoe bewegen de doorlaatbare en groene oppervlakten uit te breiden in geval van renovatie of heropbouw van gebouwen.

Deze groene oppervlakten bieden twee voordelen: ze laten toe dat het water doorsijpelt in de bodem in geval van felle regens en zorgen er ook voor dat de warmte wordt opgenomen.

Voornaamste projectdrager :

OE Planning en Ontwikkeling

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Een premie voor de bewoners creëren met als doel de doorlaatbaarheid van de bodems te vergroten en te strijden tegen overstromingen.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing Autre(s) impact(s):

- Omgeving: vermindering van de intensiteit van de hitte-eilanden verhogen van de doorlaatbaarheid van de bodem.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Goedkeuring van het reglement m.b.t. de premie
- Toegekend jaarlijks budget

Resultaatsindicatoren :

- Aantal toegekende premies

Budget : €50.000 voor de premies

LEVENDE DAKEN

Platte daken kunnen voor vele zaken worden gebruikt: energieproductie, plantengroei, opvang van regenwater, moestuin, bijenteelt, enzovoort. De Stad kan een voorbeeldrol vervullen door zelf al zijn daken te gaan benutten. Een ander doel bestaat erin aanvragen tot afwijkingen in verband met de gewestelijke regelgeving betreffende platte daken van meer dan 100 m² te vermijden (bv. voor vergroening of energieproductie).

Voornaamste projectdrager :

Departement Openbaar Erfgoed

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 100% van de platte daken heeft een extra functie.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: sociale banden en economische activiteiten.
- Cultureel: culturele evenementen.
- Ecologisch: biodiversiteit, energieproductie, beheer van regenwater.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Opstellen van de diagnose in uitvoering of voltooid.

Resultaatsindicatoren :

- Aantal werken van dakaanleg

Budget : Van €60 tot €450 / m²

HET BEHEER VAN HET REGENWATER

De “waterkwestie” staat centraal in de bezorgdheid van de Stad Brussel die hiervoor een heel eigen strategie uitstippelt. Er zijn meerdere doelstellingen: drastische vermindering van het lozen van regenwater in de riolering, hergebruik van regenwater, enzovoort. De taskforce Water wordt belast met dit alternatief beheer, meer bepaald door middel van verschillende opleidingen voor de medewerkers van de betrokken technische diensten. Er wordt ook een bevoegdheid “water” gecreëerd op politiek niveau.

Voornaamste projectdrager : OE Planning en Ontwikkeling

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- De veerkracht van de Stad Brussel ten aanzien van hevige regenval versterken.
- Ten minste één medewerker van elke betrokken cel van de departementen Openbaar erfgoed, Stedenbouw, Wegenwerken en Grondregie opleiden.
- Een taskforce oprichten.
- Een denkoefening rond “water” opnemen in de piloot-projecten van de Stad.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: vermindering van het overstromingsrisico in de getroffen wijken.
- Cultureel: landschappen met hydraulische elementen (poelen, rivieren enz.).
- Ecologisch: vermindering van het energieverbruik, bestrijding van stedelijke hitte-eilanden.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- % medewerkers dat effectief de opleidingen volgt
- Officiële oprichting van de taskforce Water
- Per pilootproject:
 - % hergebruikt of uitgesteld regenwater/hoeveelheid die rechtstreeks naar de collector wordt gestuurd
 - % verbruik regenwater / referentieverbruik

Resultaatsindicatoren :

- Aantal projecten met alternatief beheer van regenwater.

Budget : afhankelijk van de projecten

**WE
ARE
THE
CHANGE**
#SAVECLIMATE

VERGROENEN

7.1

KORT

MIDDELLANG

LANG

HET IS TOEGESTAAN OM TE VERGROENEN

Naar het voorbeeld van andere stadscentra (Parijs, Luik ...) wenst de Stad Brussel een online instrument te ontwikkelen dat zich richt tot de inwoners of groepen van inwoners die een vergroeningsvergunning wensen aan te vragen. Dit instrument zal de administratieve opvolging van de aanvragen bevorderen evenals de stappen in verband met de uitvoering van de vergroeningsprojecten.

Voornaamste projectdrager : OE Groene zones

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Het voor de inwoners mogelijk maken vergroeningsprojecten uit te voeren (bakken met groenten, planten tegen de gevel, bloemen rond boomvoeten enzovoort) in de openbare ruimte.

Verwachte CO₂-vermindering : niet van toepassing

Ander(e) effect(en) :

- Sociale cohesie: het welzijn van de inwoners verbeteren.
- Cultureel: de bewoners sensibiliseren voor de bescherming van de natuur in de stad, landschapswinst voor de bevolking en het toerisme.
- Ecologisch: biodiversiteit, seizoens- en lokale groenten enzovoort.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Indicateurs de suivi :

- Aantal vergroeningsaanvragen

Resultaatsindicatoren :

- Aantal bakken met groenten, gevels met planten, bloemen rond boomvoeten enzovoort.

Budget : €20.000 (variabel)

DE STAD HOUDT VAN HOUT

De Stad wenst de verschillende kanalen te identificeren inzake het gebruik van producten die afkomstig zijn van het beheer van bossen en wouden. Die kunnen immers opnieuw worden gebruikt en worden omgezet in houtsnippers, verwarmingshout ... Het doel bestaat erin voor elke zone de hoeveelheden bruikbare producten vast te stellen en een aangepast beheer toe te passen.

Voornaamste projectdrager :

OE Groene zones en Energie

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- 100% van het bomenerfgoed wordt beheerd volgens gedifferentieerde beheersregelingen .

Verwachte CO₂-vermindering : moeilijk te kwantificeren

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: ontvangsten voor de Stad in geval van verkoop van houtprodukten en afname van de uitgaven in geval van eigen verbruik.
- Cultureel: waardering van het landschap, esthetische voordelen.
- Ecologisch: biodiversiteit, energieproductie op basis van een lokale hernieuwbare bron, bestrijding van afvloeiing.
- Gezondheid: productie van zuurstof / luchtzuivering, bescherming tegen de hitte.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

Opvolgingsindicatoren :

- Aantal ton verbruikt / geproduceerd hout

Resultaatsindicatoren :

- idem

Budget : intern

7.3

ACTIENUMMER

KORT

MIDDELLANG

LANG

ECO-BEGRAZING

De Stad wenst te experimenteren met ecologische begrazing voor het maaien van sommige percelen en groene ruimtes. Het is dus noodzakelijk de plaatsen te identificeren die in aanmerking komen om deze dieren op te vangen, op zoek te gaan naar gespecialiseerde dienstverleners en vervolgens de begrazing te testen op de aangewezen plaatsen. Bovendien moeten deze ruimtes op zodanige wijze worden ingericht dat ze tijdelijk dieren kunnen opvangen (eventuele creatie van hokken, plaatsen van afsluitingen, enzovoort).

Voornaamste projectdrager : OE Groene zones

TE BEREIKEN STREEFDOELEN :

- Ecologische begrazing ontwikkelen voor de groene ruimtes die de Stad beheert. Deze actie zal toelaten minder meststoffen te gebruiken alsook het gebruik van brandstoffen, nodig om het gras van de groene ruimtes te maaien, te beperken.

Verwachte CO₂-vermindering : moeilijk te kwantificeren

Ander(e) effect(en) :

- Sociaaleconomisch: ontwikkeling van een productiekanal schapen / geiten in de stad, besparingen op het onderhoud van de percelen (brandstof, fytosanitaire producten / meststoffen), werktijd van het personeel GR vrijmaken voor andere taken.
- Cultureel: de bezoekers sensibiliseren voor de bescherming van de natuur in de stad, pedagogische activiteiten, landschapswinst voor de bevolking en het toerisme.
- Ecologisch: biodiversiteit enzovoort.

OPVOLGINGS- EN EVALUATIE-INDICATOREN :

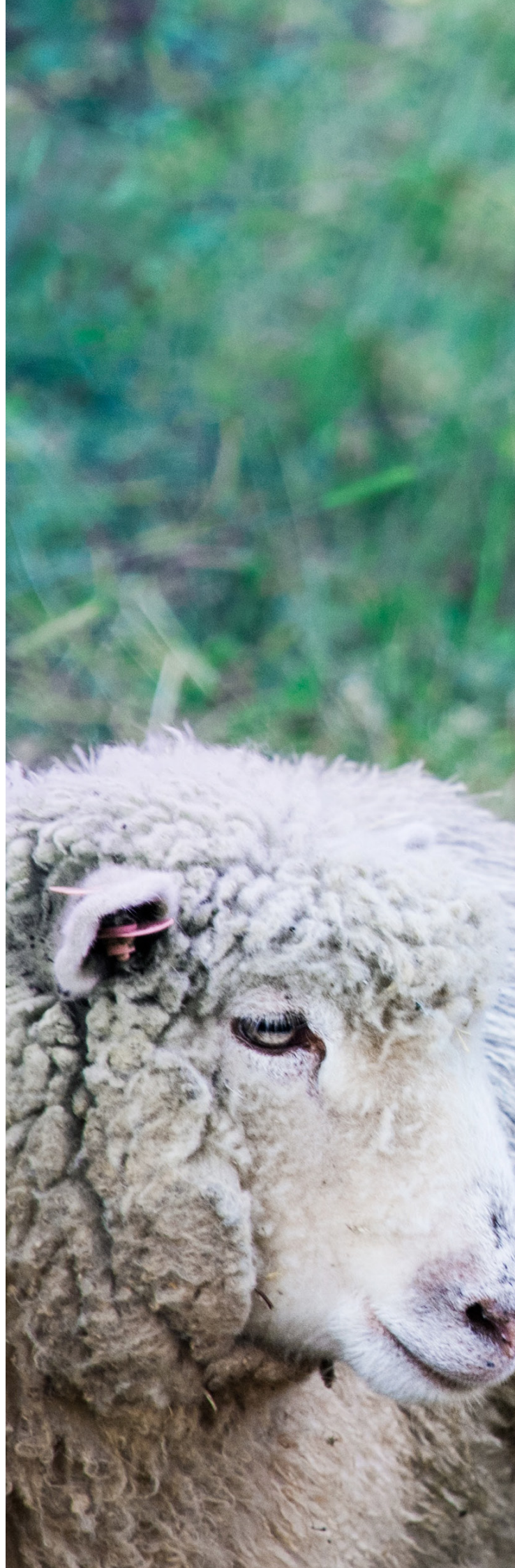
Opvolgingsindicatoren :

- Aantal are begraasde terreinen

Resultaatsindicatoren :

- Aantal are grasland dat wordt onderhouden dankzij begrazing

Budget : €37.000

SAVECLIMATE